

ефективність інноваційних процесів, але й на саму можливість їх здійснення, перешкоджають або сприяють інноваціям, що обумовлює необхідність створення відповідних інституційної та організаційної структур, здатних з'єднати всі необхідні елементи національної інноваційної системи в загальний відтворювальний контур зростання шостого технологічного укладу.

Реалізація інноваційного розвитку обумовлює формування єдиного інституціонального простору для ефективної взаємодії господарюючих суб'єктів. Інституціональний механізм в такому контексті повинен створити й запровадити основні структури для відповідного простору.

Список літератури

1. Вольчик В. В. Институциональная и эволюционная экономика : учеб. пособие. Ростов н/Д. : Изд-во ЮФУ, 2011. 228 с.
2. Шумпетер Й. Теория экономического развития. Капитализм, социализм и демократия. М. : ЭКСМО, 2007. 864 с.

УДК 352.071

Тітов Д. В., аспірант, асистент кафедри фінансів банківської справи та страхування

Науковий керівник: Вдовенко Л. О., д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Вінницький національний аграрний університет, м. Вінниця, Україна

СТРАТЕГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Формування стратегічного бачення розвитку громади, оцінки її слабких та сильних сторін, визначення конкурентних переваг, планування соціально-економічних процесів насередньо- та довгострокову перспективу, передбачення можливих наслідків від реалізації таких цілей та завдань – це, на сьогодні, пріоритетний напрям діяльності громад. Адже лише завдяки розробці ефективного інструментарію використання бюджетних коштів, при якому досягатиметься кумулятивний ефект, можна створити додану вартість, додаткові робочі місця, залучити кошти інвесторів та забезпечити громадян якісними освітніми, медичними, соціальними послугами.

Кожна об'єднана громада, яке створюється чи то на рівні міста чи села повинна не просто здійснювати свою економічну діяльність ґрунтуючись лише на поточному реаліях розвитку регіону, але і визначити конкретну місію та розробити стратегію розвитку.

Від місії, як головної мети, залежить характер стратегії, яка, у свою чергу, значною мірою визначає здатність конкурувати або слугувати поставленій меті. Формулювання місії повинно бути покладено в основу визначення стратегії, а також прийняття рішень на всіх рівнях управління. Стратегії фокусують прийняття управлінського рішення. У межах територіальної громади має бути розроблена:

- загальна стратегія, що стосується громади в цілому;
- функціональна стратегія, що стосуються кожної з функціональних ділянок діяльності громади.

До функціональних стратегій належать:

- стратегія розвитку виробництв;
- стратегія розвитку трудових ресурсів;
- стратегія розвитку інфраструктури;
- стратегія фінансово-кредитного забезпечення;
- інвестиційно-інноваційна стратегія;
- стратегія інформаційного забезпечення;
- маркетингова стратегія;
- стратегія соціального розвитку тощо [1, с. 21–22].

Найважливішим завданням для громад є розроблення ефективного інструментарію використання бюджетних коштів, при якому досягатиметься кумулятивний ефект: щоб кожна вкладена гривня приносила додатковий прибуток. А для цього необхідне якісне стратегічне планування місцевого розвитку, залучення інвестиційних проектів, співпраця бізнесу-влади-громадськості, створення сприятливого середовища для ведення підприємницької діяльності тощо.

Кожна розроблена стратегія має бути особливою та відображати потенціал і потреби громади, що сприятиме якісному, послідовному розвитку громади. Як відомо, органи місцевого самоврядування, відповідно до діючого законодавства, не зобов'язані розробляти та затверджувати стратегії розвитку територіальних громад. Проте, зростаючи за останній період кількість ОТГ, міст, які вже мають готові стратегії або які перебувають в процесі розробки свідчить про одне – органи місцевого самоврядування розуміють, що без стратегічного бачення функціонування своїх територій, не відбуватиметься ніяких позитивних зрушень та стане неможливим залучення інвесторів.

При розробці стратегій місцевого розвитку слід опиратись на шість базових постулатів:

1. Економічний розвиток створюється бізнесом.
2. Робочі місця забезпечують добробут громади і впливають на зростання як індивідуальних доходів мешканців так і на зростання сукупного суспільного продукту.
3. Місцева влада та громадські організації створюють умови для розвитку бізнесу.
4. Ефективне управління містом чи регіоном забезпечується системним менеджментом (планування, організація, мотивація, контроль), місцевими ресурсами, співпрацею зацікавлених осіб та тристороннім партнерством.
5. Якісні послуги, що надаються місцевою владою громаді та бізнесу є елементом конкурентних переваг.
6. Розвинута інфраструктура є переважаючим елементом конкурентоспроможності громади.

Розробка стратегії потребує чіткого алгоритму. Однак, залежно від виду стратегії, мети її створення, особливостей громади та влади, зміст та

наповнення етапів в різних ситуаціях буде дещо відмінним. Тому у процесі розробки стратегії дуже важливою є організація планувального процесу з покроковою деталізацією кожного етапу.

Органи місцевого самоврядування мають чітко усвідомлювати яка стратегія є успішною, а які навпаки деструктивно впливає на функціонування громади. Тому важливо розглянути ознаки успішної стратегії і вони є наступними:

- розроблена на основі партнерства та широкої колективної участі громади;
- залучає велику кількість зацікавлених сторін з усіх сфер життєдіяльності суспільства та має високий рівень громадського консенсусу;
- використовує потужний аналітичний інструментарій для дослідження;
- забезпечена чітким механізмом координації у процесі підготовки стратегії;
- розробляється з усвідомленням того, що якість однієї завершеної фази процесу стратегічного планування впливає на успішність наступної фази;
- опирається на місцевий потенціал та місцеві фактори конкурентних переваг;
- використовує місцеві активи (природний, фізичний, людський, соціальний, інноваційний тощо);
- орієнтована на зміни, особливо, в питаннях, які найбільшим чином впливають на місцевий економічний розвиток;
- трансформована у заходи, проекти чи програми, які мають (можуть мати) ресурсне забезпечення для реалізації і які закріплені за відповідальними особами;
- закладає систему постійного моніторингу за процесом виконання та коригування стратегії [2, с. 18-21].

Отже, слід зазначити, що центр ваги планування розвитку громад поступово переміщається у напрямку таких цілей та дій, як стійкість, довгострокове стратегічне бачення, партнерство, гнучкий порядок планування та розробки комплексних програм розвитку підприємництва, а також спонукання до модернізації через дієве залучення громад. Ключовими характеристиками планування в умовах глобалізації стають технологічні інновації, модернізація робочих місць та змісту праці працівників, а також виникнення внутрішніх місцевих економічних рушійних сил, які базуються на конкуренції місцевих факторних умов інформації творчості та знаннях. У цьому контексті стратегії – це сплановані дії, направлені на те, щоб досягнути деяких економічних цілей міста чи регіону, що ґрунтуються на об'єктивних можливостях, які існують для даної локальної території. Наголос робиться на залученні громад до планування розвитку територій, а планування розвитку країни узгоджується з загальними стратегічними цілями регіонів та місцевих громад [3, с. 20].

Список літератури

1. Ксьондз С. Організаційно-управлінські аспекти забезпечення сталого розвитку територіальних громад // Сталий розвиток місцевих громад: роль

економічної освіти та науки : матеріали наук.-практ. конф. (м. Чернівці, 9–10 листоп. 2017 р.). Чернівці : Чернівець. нац. ун-т, 2017. С. 19–26.

2. Парасюк І., Серебрянська Д., Васильченко Г. Моделі місцевого економічного розвитку: успішні практики. Київ, 2019. 140 с.

3. Васильченко Г., Єременко Н. Планування розвитку територіальних громад : навч. посіб. для посадових осіб місцевого самоврядування. Київ : ВІ ЕН ЕЙ, 2015. 256 с.

УДК 339

Третьяк Я. П., студент

Научный руководитель: Паришутич О. А., к.э.н.

Полесский государственный университет, г. Пинск, Республика Беларусь

ПРОБЛЕМЫ И ПУТИ РАЗВИТИЯ ЭКСПОРТА В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ

Экспорт в переводе с латинского (exporto) в буквальном смысле означает вывозить товары и услуги из страны [1]. Экспорт является одним из основных приоритетов развития белорусской экономики. В структуре экономики экспорт традиционно составляет более половины валового внутреннего продукта, в силу чего является одним из основных источников обеспечения устойчивого экономического роста в стране.

В современном экономическом словаре экспортный потенциал – это потенциальная способность, возможность данной страны экспортировать имеющиеся у нее или производимые ресурсы, продукты [2].

Структура белорусской экономики является экспортоориентированной. Доля экспорта в валовом внутреннем продукте (ВВП) традиционно составляет более 50 процентов (по итогам 2019 года – около 45,57%, что на 0,4% меньше по сравнению с 2018г.).

Структура экспорта и импорта отражает структуру народно-хозяйственного комплекса страны, в котором ведущая роль принадлежит промышленно-сырьевому (нефтепереработка, химическая и нефтехимическая промышленности, машиностроение), сельскохозяйственному и перерабатывающему секторам.

Самая большая доля в экспорте из Беларуси – продажа за границу минерального топлива – нефти и продуктов ее перегонки (21,8% товарного экспорта). На втором месте по выручке – экспорт всех видов удобрений (10,8%), на третьем – экспорт средств наземного транспорта и их частей (7,7%) [3]. В 2019 году доля наукоемкой и высокотехнологичной продукции в общем объеме экспорта сложилась на уровне 35,6%, что на 2,5% больше, чем годом ранее. Экспортная продукция Беларуси разнообразна и насчитывает свыше 1 000 наименований. Среди крупнейших экспортируемых товаров – нефтепродукты, калийные и азотные удобрения, металлопрокат и металлокорд, тракторы, грузовые автомобили, автобусы, холодильники и морозильники,